

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವ

ಸುಮನ್ ಜೋಶಿ

ಕಳೆದ ವರ್ಷವು ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಾಣದಂತಹುದಾಗಿತ್ತು. ಕೋವಿಡ್-19 ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವು ಜೀವಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಬಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಸಹಜ ಬದುಕನ್ನೂ ಹದಗೆಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ವರದಿ i ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಇದೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಗಳ ನಡುವೆ ಮೊದಲೇ ತೋಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಡ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿತು. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ ಒಂದು ವಲಯವೆಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಂಪು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ತರಗತಿಗಳ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ವರ್ಷವಿಡೀ ಅದರಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಬೇಕಾಯಿತು ii.

ಕೋವಿಡ್ 19 ಎಂಬುದು ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡರಿಯದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಆದರೂ ಈ ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು? ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂತಹುದೇ ಆಪತ್ತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎದುರಾದರೆ ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ಮರುಕಳಿಸದಂತೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಎದುರಿಸಬಹುದು?

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಗಳಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಿರುವ ನಿಖರವಾದ ಉತ್ತರಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು, ಪಥ ಬದಲಾಯಿಸುವಂತಹ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಾದರೆ, ಅದು ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವ ಎಂದರೇನು ಮತ್ತು ಅದರ ಗುರಿ ಏನು?

ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಕಾಣುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಠವೆಂದರೆ, ನಾಗರಿಕರು, ನಾಗರಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಎಂತಹ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ದಕ್ಕಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರರಾಗಿರಬೇಕು iii. ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವವು ನಾಗರಿಕರು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಸಾಧಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ. ತೀರಾ ತಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಅದು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಗಣರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಸಂವಿಧಾನದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ನಿರ್ದೇಶನಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ದಿನಾಚರಣೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ಎಂದು ಒಂದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡಿ. ಅವರ ಉತ್ತರದಿಂದ ನೀವು ದಂಗಾಗುತ್ತೀರಿ!

ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಯಾವ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಲ್ಲ ಸೂಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿರಬಹುದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ನಾಗರಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಸಾಧಿಸುವುದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಪೌರರಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳು. ಚುನಾವಣಾತ್ಮಕ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಚುನಾವಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಅಭ್ಯರದ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟವೆ. ಆದರೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಸಾಧಿಸಲು, ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ವಿಫಲವಾದಾಗ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವ ಕುರಿತ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಶವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದಾದರೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯಲು ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವವು ನೆರವಾಗಬಲ್ಲದು. ಸರ್ಕಾರವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪೌರರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವವು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರರು, ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದೂ, ಜಾಗೃತ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ, ಇತರ ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಶಾಸನಕಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸುಸೂತ್ರ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಪೂರಕ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆರೆಗಳು ಮಲನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿಯ ತಾಣಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಳ್ಳಲು ವಾರ್ಡ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಟರ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದ ನಾಗರಿಕರು ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರು.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರವು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾಗರಿಕರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರೇ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಸೋಲುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದು ಕೈಗೆಟುಕದ ಕನಸಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ತಳಹಂತದಲ್ಲೇ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಸತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತಳಹಂತದಲ್ಲೇ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ತರುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಮೌಲ್ಯವೇನು? ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಗೆಹರಿಯಬಹುದು?

ಹಕ್ಕುಗಳ ಅರಿವು

ತಳಹಂತದಲ್ಲೇ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದರಿಂದ ನಾಗರಿಕರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಗೃತಿಯೇ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತರಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸರ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆಗ್ರಹಿಸಲಾಗದೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಓರಗಿಯವರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಬಂಧ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅರಿವು

ಆಡಳಿತ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ- ಈ ಮೂರು ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳು. ರಫುರಾಮ್ ರಾಜನ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ 'ದಿ ಥರ್ಡ್ ಪಿಲ್ಲರ್'ನಲ್ಲಿ (The Third Pillar) ಮೂರನೇ ಸ್ತಂಭವಾದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದೊಂದು ದಶಕಗಳಿಂದ ಆಡಳಿತ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಜವು ದುರ್ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾಗರಿಕರು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವವು ಈ ಮೂರನೇ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆರವಾಗಿ, ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದತ್ತ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜಾತಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲೇ ತಾರತಮ್ಯ ಆಗದಂತೆ ಆಡಳಿತವು ನಿಯಂತ್ರಣಾ ಚೌಕಟ್ಟು ಹೇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಆಂದೋಲನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವದ ಕುರಿತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬಹುದು.

ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರಾತ್ಮಕ ಮನಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಾರ್ಡ್ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಮಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಕೈಗೆಟುಕುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ದೇಶದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕಾ ಸ್ಥಳೀಯವೆನಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಫನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವು ತೀರಾ ಸ್ಥಳೀಯವಾದುದು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮದೇ ಆಸುಪಾಸಿನ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರತ್ವದ ಬೋಧನೆ

ಈಗಾಗಲೇ ನಾವು 'ಏನು' ಮತ್ತು 'ಯಾಕೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ 'ಹೇಗೆ' ಎಂಬುದರತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ನಾಗರಿಕರ ಸಕ್ರಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಗಣಿತದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಲಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನು ನಾವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೌರತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಯೇ? ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ತರಗತಿಗಳು ಬೃಹತ್ ಸಮಾಜದ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಗಳಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಅದೇ ಉಪಾಯ ಮತ್ತು ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೋಧಿಸಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಗಳು ಇಲ್ಲವೆ.

ದೈನಂದಿನ ಸುದ್ದಿ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿನ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಪೌರತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ 10 ನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸುದ್ದಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದಲು ಮತ್ತು ಚರ್ಚಿಸಲು ಮೀಸಲಿಡಬಹುದೇ? ಹಾಗೆಯೇ, ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಎಲ್ಲಾ ಸುದ್ದಿಗಳ ಕುರಿತು ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಚರ್ಚೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕೃಷಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬಹುದು.

ಸಂಸದೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಶಾಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಿ ಅಣಕು ಸಂಸತ್ತು ರಚನೆಮಾಡಿ, ಚರ್ಚೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಸಂಸದೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಇವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ನೀತಿಯುಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡುವ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿಸುವ ಮತ್ತು ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾಠಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ನಾವು ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆಯೇ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಾಲೆಯು ತನಗೆ ತಾನೇ ಒಂದು ಸನ್ನದು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ಸಂವಿಧಾನದಂತೆ ನಡೆಸಬಹುದು. ಆಗ ಅದು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಗಣರಾಜ್ಯವು, ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂತರ್ಗತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸಿ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಯಸ್ಕರ ಮತದಾನ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು

ವಿವರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಯಸ್ಸು ಮತದಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ '18 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರು ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವುದು' ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಸೂತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಅಥವಾ 'ಮತಾಧಿಕಾರ ಆಂದೋಲನ' (suffrage movements)ವನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿ, ಬಳಕೆ ವಯಸ್ಸು ಮತದಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದೀತು. ನಾವು ಪ್ರತಿ ವಾರವೂ ಆಯಾ ಪಾಠಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಮಯ ನಿಗದಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮತಾಧಿಕಾರದ ಕುರಿತು ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಅಂಗಾಧರಿತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾಗೃತಿ ಜತೆಗೆ ಬೆಸೆಯಬಹುದು!

ಹಾಗೆಯೇ, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಆಹಾರದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಏಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಬಹುದು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು, ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿ, ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕಾದರೆ, 'ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳು- ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ' (catch them young - watch them grow') ಎಂಬ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೌರತ್ವದ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರಾಗಿ ನಾವು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. 70 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಂಡ ಕನಸನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪುಟವೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ನಮಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು.

ಅಡಿಪುಟಗಳು

- i <https://www.livemint.com/news/india/what-2020-did-to-india-s-inequality-11610982667419.html>
- ii (<https://indianexpress.com/article/india/delhi-survey-school-education-govt-facilities-computers-7146867/>)
- iii (<https://www.thehindu.com/opinion/op-ed/a-leaf-from-stacey-abrams-book/article33156100.ecex>)

ಸುಮನ್ ಜೋಶಿ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತಕ್ಷಶಿಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೃತ್ತಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ (ಎಚ್.ಆರ್), ಪ್ರೋಸೆಸ್ ಮತ್ತು ಕ್ವಾಲಿಟಿ ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪಾಲಿಸಿ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿನಿಯಮ) ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಕ್ರೀಡಾಪಟು, ಓದು ಮತ್ತು ಬರಹದ ಹವ್ಯಾಸವೂ ಇದೆ. ಸುಮನ್ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ: sujo2906@gmail.com

ಅನುವಾದ: ರೋಹಿಣಿ ಮುಂಡಾಜೆ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ನಾಗಮಣಿ ಎಸ್.ಎನ್.

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪಠ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಅವರನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳನ್ನಾಗಿಯೇ ನೋಡಬೇಕು (Howe & Covell, 2009). ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಅನುಭವಗಳು ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡಬಹುದು, ಅವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಮುದಾಯದವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

- ರಿಜಾ ಪಾಂಡೆ, ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಕ್ರಿಯ ಪೌರತ್ವವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುವವರು/ ಪುಟ 90.